

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Λογοτεχνίας Λυκείου (υποχρεωτικό μάθημα στο πλαίσιο των Νέων Ελληνικών) η ύλη αναδομείται στα μέτρα μιας ιστορικής-γραμματολογικής προσέγγισης. Συγχρόνως διαφοροποιούνται, σε ορισμένα σημεία, οι μεθοδολογικές εισηγήσεις για τη διδασκαλία της, ενώ προτείνεται ο συνδυασμός της προσφοράς της με **διακειμενικές** και, όπου είναι δυνατόν, με διαθεματικές προσεγγίσεις, καθώς και με την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και άλλου εποπτικού υλικού. Η διδακτική της Λογοτεχνίας στο Λύκειο αναδιαμορφώνεται, ώστε να είναι συμβατή με την τρέχουσα διδακτική πρακτική στο Γυμνάσιο και να αποτελεί ομαλή συνέχειά της. Πιο συγκεκριμένα:

1. **Η αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου** διέπει κάθε μάθημα Λογοτεχνίας σε όλες τις φάσεις του, από την πρόκληση ενδιαφέροντος έως την αξιολόγηση, προφορική και γραπτή. Για τον σκοπό αυτό, ο διδάσκων/ η διδάσκουσα δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε ερωτήσεις και δραστηριότητες που προωθούν την υλοποίηση της πιο πάνω αρχής και ασκεί τους/τις μαθητές/-τριές του/ της τόσο στην αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού λογοτεχνικών όρων* όσο και στη χρήση των όρων αυτών στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.
2. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, και με οδηγό τους σχετικούς δείκτες, τοποθετείται **ο λογοτεχνικός γραμματισμός**, όχι ως διδασκαλία θεωρίας της λογοτεχνίας ερήμην των κειμένων, αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με τα εκάστοτε κείμενα και με στόχο την ανάδειξη της λογοτεχνικότητάς τους. Απώτερος σκοπός της διδασκαλίας στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού είναι, σταδιακά, να καταστούν οι μαθητές και οι μαθήτριες επαρκείς αναγνώστες της λογοτεχνίας.
3. Οι δύο πιο πάνω αρχές διδασκαλίας **δεν αναιρούν τον ανθρωποκεντρικό και αξιακό χαρακτήρα του μαθήματος**. Συνεπώς, πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς ακρότητες και υπερβολές, ώστε να μην υποβαθμίζεται το αξιακό περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων.
4. Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος που ακολουθεί, δίνονται τα κείμενα που προτείνονται για συστηματική διδασκαλία, μαζί με τον διαθέσιμο χρόνο σε διδακτικές περιόδους, καθώς και συνακόλουθες προτάσεις **διακειμενικής και διαθεματικής** ανάγνωσης, που δεν εξαντλούν ασφαλώς το εύρος των διαθέσιμων αναφορών και ερμηνευτικών προτάσεων των κειμένων. Διευκρινίζεται ότι, δεδομένου ότι στο Λύκειο η κατάταξη της ύλης του μαθήματος της Λογοτεχνίας είναι ιστορική-γραμματολογική και όχι θεματική, **δεν είναι δυνατόν να διδαχθούν όλα τα λογοτεχνικά κείμενα με τη διδακτική πρακτική της συνανάγνωσης**. Επομένως, διδάσκονται συστηματικά τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα κείμενα και **γίνεται συστηματική συνανάγνωση μερικών από αυτά (τα οποία καθορίζονται στο Περίγραμμα Ύλης) με άλλα κείμενα, με κριτήριο προκαθορισμένους ενδεικτικούς**

άξονες συνανάγνωσης, στη βάση των δεικτών επιτυχίας και επάρκειας. Είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η συνανάγνωση των κειμένων δεν ενδείκνυται να υποβαθμίζεται ως ολιγόλεπτη καταληκτική δραστηριότητα του μαθήματος, αλλά πρέπει να εντάσσεται λειτουργικά σε αυτό και κατά διαστήματα να αξιολογείται.

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β' Γενικού Λυκείου, Β' Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.= ΚΝΕΛ Β'*
- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Γ' Γενικού Λυκείου, Γ' Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.=ΚΝΕΛ Γ'*
- ⊗ *Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης, Για την Τρίτη Λυκείου, ΥΑΠ, Λευκωσία 2004.=ΑΝΠ Γ'*
- ⊗ *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, Τόμος Β', ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2012. = ΚΚΛ Β'*
- ⊗ *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ*

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΛΗΣ (50 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

Σημείωση 1: Στη στήλη **ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ** σημειώνονται τα κείμενα που προορίζονται για συστηματική διδασκαλία.

Σημείωση 2: Στη στήλη **ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ** προτείνονται κείμενα που θα αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, είτε για απλή, είτε για συστηματική συνανάγνωση. **Τα κείμενα για συστηματική συνανάγνωση διδάσκονται υποχρεωτικά, αλλά δεν περιλαμβάνονται στην εξεταστέα ύλη των τετραμήνων και των Παγκύπριων Εξετάσεων.** Τα κείμενα για απλή συνανάγνωση είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν κατά την κρίση του διδάσκοντος, δηλαδή δεν διδάσκονται υποχρεωτικά. Οι λοιπές εισηγήσεις και δραστηριότητες είναι, επίσης, προαιρετικές. Για τις παραπομπές στους δείκτες, βλ. Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας, Λογοτεχνία Γ' Λυκείου Κοινού Κορμού: Εφεξής: Δείκτες. **Σημειώνεται ότι η κατανομή των περιόδων διδασκαλίας είναι ενδεικτική.**

Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (25 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>• Κ. Π. Καβάφης</p>		<p>(συνολικά: 4)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • «Αλεξανδρινοί Βασιλείς» (ΑΝΠ Γ', 50-51) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Συστηματική συνανάγνωση του ποιήματος «Αλεξανδρινοί βασιλείς» με το ποίημα του Κ. Π. Καβάφη «Περιμένοντας τους βαρβάρους» (ΑΝΠ Γ', 45-46). Ενδεικτικοί άξονες (παράμετροι) συνανάγνωσης: α) Δείκτες Ε/Ε 7, 17 (η ειρωνεία ως κώδικας αμφισημίας), β) ποιητική σκηνοθεσία (λ.χ. πρόσωπα, χώρος, ενδυματολογικός κώδικας) σε συνάρτηση με τα ποιητικά σύμβολα (Δείκτης 3). ➤ Ανίχνευση των γνωρισμάτων της ποίησης του Κ. Π. Καβάφη στα υποχρεωτικά κείμενα, αλλά και σε άλλα που σημειώνονται πιο κάτω. ▪ Μπορούν, ακόμη, να προσεγγισθούν κατά τρόπο διακειμενικό –σε σχέση με το διδασκόμενο ποίημα του Καβάφη– τα ποιήματα: «Απολείπειν ο θεός Αντώνιον» (ΑΝΠ Γ', 47), «Τείχη» (ΑΝΠ Γ', 40), «Τα παράθυρα» (ΑΝΠ Γ', 41), «Ο βασιλεύς Δημήτριος» (ΑΝΠ Γ', 47), «Θερμοπύλες» (ΑΝΠ Γ', 43), «Che fece... il gran rifiuto» (ΑΝΠ Γ', 43), «Όσο μπορείς» (ΑΝΠ Γ', 49-50), «Εν Σπάρτη» (ΑΝΠ Γ', 49), «Επιτύμβιον Αντιόχου, Βασιλέως Κομμαγηνής» (ΑΝΠ Γ', 51-52). ➤ Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει τις ακόλουθες ταινίες-παραγωγές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (ΠΙΚ): «Κ.Π. Καβάφης, Εγκλεισμός και Παγίδευση» και «Το σπίτι του Κωνσταντίνου Καβάφη, Ο κλειστός τόπος της μοναχικότητας» (βλ. http://paragoges.pi.ac.cy/?cat=35) 	<p>4</p>

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<ul style="list-style-type: none"> Η Γενιά του '30: Ποίηση 		(συνολικά: 10)
<ul style="list-style-type: none"> Γιώργος Σεφέρης: <ul style="list-style-type: none"> «Ελένη» (ΚΝΕΛ Β', 208-212 ή ΑΝΠ Γ', 86-88) Οδυσσέας Ελύτης: <ul style="list-style-type: none"> Αξιον εστί, Τα Πάθη, Ψαλμός Β' (ΑΝΠ Γ', 138) και άσμα δ' (ΑΝΠ Γ', 140-141) Γιάννης Ρίτσος: <ul style="list-style-type: none"> Αποχαιρετισμός: το απόσπασμα από την έξοδο του ποιήματος «Όλο ετοιμάζουμε να φύγω ... Γεια σας» (ΑΝΠ Γ', 205-207) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται η αξιοποίηση της ταινίας-παραγωγής του ΠΙΚ «Ελένη» (βλ. http://paragoges.pi.ac.cy/?cat=35) <p style="text-align: center;"></p> <p>Συστηματική συνανάγνωση του Ψαλμού Β' με το ποίημα «Έλληνες ποιητές» του Κ. Μόντη (ΚΚΛ Β', 183). Ενδεικτικοί άξονες συνανάγνωσης: α) Δείκτης 7: Υφολογία (σχήματα λόγου σε συνάρτηση με το ύφος), β) Δείκτης 29: Αξιακό περιεχόμενο (αξία και διαχρονικότητα ελληνικής γλώσσας).</p>	<p>3</p> <p>5</p> <p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> Μεταπολεμική Πεζογραφία (Συνέχεια στη σελίδα 5) 		(συνολικά: 4)
<ul style="list-style-type: none"> Γιώργος Ιωάννου, «†13-12-43» (ΚΝΕΛ Γ', 275-277) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Συστηματική συνανάγνωση του διηγήματος «†13-12-43» με το διήγημα του Θανάση Βαλτινού «Ο Παναγιώτης» (ΚΝΕΛ Γ', 312-314). Ενδεικτικοί άξονες συνανάγνωσης: α) Δείκτης 12: Τύπος αφηγητή, β) Δείκτης 14: Εστίαση και φωνή και γ) Δείκτες 31 και 32: Ηρωισμός vs αντιρωική εποχή. 	4

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Λογοτεχνικό Βιβλίο: Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, <i>Αστροφεγγιά</i> Α' Μέρος: Εισαγωγή, Δομή, Περιεχόμενο, Ανάθεση εργασιών		4
Επαναλήψεις Σεπτεμβρίου - Διαγωνίσματα: 3 περίοδοι		

Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (25 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
• Μεταπολεμική Πεζογραφία (Συνέχεια από Α' Τετράμηνο)		3
• Διδώ Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (ΚΝΕΛ Γ', 173-179)		3
• Μεταπολεμική Ποίηση		(συνολικά: 5)
• Μανόλης Αναγνωστάκης, «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.» (ΚΝΕΛ Γ', 54-55)	➤ Απλή ανάγνωση του ποιήματος του Μ. Αναγνωστάκη «Επίλογος» (ΑΝΠ Γ', 291).	3
• Τάκης Σινόπουλος, «Φίλιππος» (ΚΝΕΛ Γ', 17-18)	➤ Απλή ανάγνωση του ποιήματος του Τ. Σινόπουλου «Ο καιόμενος» (ΚΝΕΛ Γ', 20)	2

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<ul style="list-style-type: none"> Κυπριακή Λογοτεχνία 		(συνολικά: 10)
<ul style="list-style-type: none"> Κώστας Μόντης, <i>Δεύτερο γράμμα στη μητέρα</i>, θ' (ΚΚΛ Β', 184-185) Παντελής Μηχανικός, «Ονήσιλος» (ΚΚΛ Β', 197) Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Στα στέφανα της κόρης του» (ΚΝΕΛ Γ', 118) Γ. Φ. Πιερίδης, «Ο πορτοκαλόκηπος» (ΚΚΛ Β', 227-231) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει απλή συνανάγνωση του <i>Δεύτερου γράμματος στη μητέρα</i> με το ποίημα «Γράμμα» του Παντελή Μηχανικού (ΚΚΛ Β', 190). ➤ Να αξιοποιηθούν οι μελοποιήσεις ποιημάτων του Μόντη και άλλο οπτικοακουστικό υλικό, με παράλληλη ακρόαση ποιημάτων από τον ίδιο τον ποιητή. ➤ Συστηματική συνανάγνωση με το ποίημα «Της εισβολής» του Κ. Μόντη (ΚΚΛ Β', 186). Ενδεικτικοί άξονες συνανάγνωσης: α) Δείκτης 6: Ποιητικά σύμβολα και συγκινησιακή φόρτιση λέξεων, β) Δείκτης 24: Ιστορικότητα λογοτεχνικών κειμένων (Τραγωδία 1974). Μπορεί, επιπλέον, να γίνει απλή συνανάγνωση του ποιήματος με το ποίημα του Α. Παστελλά «Του Χρυσοσώτηρου». 	<p>3</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>3</p>
<ul style="list-style-type: none"> Λογοτεχνικό βιβλίο: Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, <i>Αστροφεγγιά</i> (Β' Μέρος) 		(4)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
<p><i>Σημείωση: Ο συνολικός αριθμός των διδακτικών περιόδων που διατίθενται για το Λογοτεχνικό Βιβλίο είναι 8 (οκτώ): Α' Τετράμηνο: 4, Β' Τετράμηνο: 4</i></p> <p>Με τη μέθοδο της συστηματικής συνανάγνωσης να γίνει σύγκριση: α) του αποσπάσματος από το μυθιστόρημα της Διδώς Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (ΚΝΕΛ Γ', 173-179), το οποίο ανήκει στα διδακτέα, με το απόσπασμα από το Κεφ. 10, σ. 156-159 της <i>Αστροφεγγιάς</i>. Ενδεικτικοί άξονες συνανάγνωσης: α) η νοσταλγία για τη χαμένη πατρίδα και η απόδοση μιας εξιδανικευμένης εικόνας της, β) Η άφιξη των προσφύγων στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και η αντιμετώπισή τους από τους γηγενείς. Μπορούν να υλοποιηθούν οι Δείκτες 18, 29, 30 (Γενικοί δείκτες και δείκτες για το αξιακό περιεχόμενο) και οι Δείκτες 12, 14, 16 (λογοτεχνικός γραμματισμός). Η συνεξέταση μπορεί να αρχίσει στην τάξη και να ολοκληρωθεί με ανάθεση μικρής εργασίας (project).</p> <p>Στο πλαίσιο των εργασιών για το Λογοτεχνικό βιβλίο, οι διδάσκοντες μπορούν να αξιοποιήσουν και το απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Ανδρέα Φραγκιά «Άνθρωποι και σπίτια» (ΚΝΕΛ Γ', 243-247) για συνανάγνωση με αποσπάσματα από το Κεφ. 2 (σσ. 28-32) και το Κεφ. 6 (σσ. 80-93) της <i>Αστροφεγγιάς</i>. Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να έχει προαιρετικό χαρακτήρα και να εκπονηθεί ως εργασία τύπου project.</p>		
<p>Επαναλήψεις - Διαγωνίσματα: 3 περίοδοι</p>		